

De belofte van een gedicht

'Er zaten geen bloemen op de cactussen in het jaar dat ik geboren werd. Mijn vader vond dit, in tegenstelling tot de rest van het dorp, geen teken van de rampspoed en zelfs onvruchtbaarheid die mij te wachten stond. Met een rechte rug en ogen donker van overtuiging verkondigde hij midden in ons huis van gedroogde klei en bamboestokken aan dat de natuur met eerbied haar adem inhield om mij op deze wereld te verwelkomen. Mijn vader, stugge boer en gevoelige poëet tegelijkertijd. In de andere kamer lagen ongetwijfeld Julio, Teresa en Carlos in hun onverstoorbare kinderslaap terwijl mijn moeder aan de wankel eettafel deeg kneedde met mij in een kleurendroom van een draagdoek op haar rug. Het deeg dat zij de volgende ochtend tot brood zou bakken en vervolgens op de markt zou verkopen. Ach ja, *mi amorcita*, het is allemaal zo lang geleden. In ons tweekamerhuis tussen bergen die de boeren tot lappendekens bewerkte hadden, verbannen als zij waren door de Spaanse veroveraar naar schrale en verlegen stukken land. Bergtoppen die als ruggenwervels over ons continent met elkaar verbonden zijn en waarvan alle moeders hun bijnaam ontleen. De heuvelrug van de Andes, *La cordillera de los Andes*. Ja kleine lieveling, neem het maar van mij aan, die naam hebben zij stuk voor stuk met eer verdiend'.

Er staan veel mensen rond mijn wieg. Zij slaken kreten van hoge tonen wanneer zij zich langs het roze bloemetjesgordijn buigen. Rustig neem ik hun gezichten op en verbaas ik mij over de elasticiteit van hun grimassen. Ze zeggen dat ik nu al zo wijs ben, en dat ben ik ook. Zwijgen is goud en een voorrecht van de woordenloze pasgeborene. Er is vooral één stem die mij urenlang het genot brengt van haar melodische klanken. Sereen is mijn blik die de hare vasthoudt wanneer haar verhalen de ruimte in zweven.

'*Corazoncita*, wat zal jij met je mooie glimlach veel harten veroveren! Oooh, wat ik je allemaal kan vertellen over de liefde! Ogen vol passie of lippen trillend van belofte, het is maar waar je op valt. Maar er voor vallen doen wij allemaal, als het een beetje mee zit. Jij bent als vrouw van onze familie ongetwijfeld ook iemand die onder de indruk raakt van woorden, kijk maar zoals jij hier aan mijn oude lippen hangt.

Het was op het huwelijk van mijn oudste broer Carlos dat ik voor het eerst zijn stem hoorde. Onmiddellijk sloot ik mijn ogen om hem vast te houden in het rumoer van panfluiten en gitaren, opscheperige mannen en giechelende vrouwen en honden die uit opwinding bij elke windvlaag blaften. Zijn woorden vulden mijn kamers en maakte ze licht en warm. Ik draaide mij om en wist slechts dit ene; deze stem zou ik de rest van mijn leven blijven volgen. *Si, si, el gran amor de mi vida*. Efrain heette hij, een poëet net als mijn vader. Later op die avond, toen het suizen in het bladerwerk van de eucalyptusbomen onze oorgangen streelde, beloofde hij mijn liefde voor eeuwig te veroveren.

'Hoe dan?', vroeg ik zo rustig mogelijk terwijl mijn hart onder mijn puberale borsten ongekende sprongen deed.

'Met een gedicht zo mooi dat het iemand kan troosten in zijn lijden, doen liefhebben in zijn haat, hoop geven in zijn twijfel en van somberheid in lachen uit laat barsten'.

'Ha!', schaterde ik het uit, 'dat kan nooit, dat kan niemand!'.

'Hoe veel tijd geef jij mij?', vroeg hij stijf van ernst terwijl hij mijn blik niet los liet.

En daar, kleine schat, heb ik nooit antwoord op gegeven. Zijn belofte had mij in haar greep. Zij voorspelde juist dat stukje extra in de dagelijkse beslommeringen dat kleur zou geven aan mijn leven. De belofte van een gedicht. Zoals de pikante *ají*-saus op de wasbleke aardappels. Zoals het schitterende Mariabeeld in onze nederige woonkamer. Zoals de felrode band op zijn versleten *sombrero* en het wonder van de regenboog over verdroogde akkers. Zoals een vertederende blik na een dag van hard werken. Dit alles is hij voor mij geworden en geweest. En neem het maar van je oude oma aan, ik zou zo weer voor hem kiezen!

Ik kijk naar haar bewegende mond en geniet van de woorden die als pastelkleurige vlinders haar lippen verlaten. Met hun achterpoten zetten zij zich af om oma's herinneringen de wereld in te helpen. In de groeven van haar rimpelige wang zie ik een traan die zich op het ongelijke pad een weg naar beneden zoekt. Om haar te troosten begin ik nogal plotseling met mijn armen te wuiven. We schrikken er allebei van en oma morst koffie op ons nieuwe vloerkleed. Gelukkig moet zij er om lachen en tranen van vreugde rollen die ene verdrietige achterna. Weer staar ik in de donkerbruine pretogen en weet ik het zo zeker als mijn volgende voeding. Dat hij ook weer voor haar zou kiezen, mijn opa.

'Zo nu en dan in de loop der jaren keek Efrain mij aan, zijn blik zwaar van emotie, en herinnerde mij aan het gedicht dat mij beloofd was. 'Ik was er vannacht weer mee bezig', fluisterde hij dan, 'ooit zal ik je hart veroveren zoals ik beloofd heb'. En dan, alsof we maar een vluchtig dansje op carnaval hadden gedeeld, vroeg hij met trillende ooghoeken of ik nog op hem bleef wachten. Ook hier heb ik nooit antwoord op gegeven. Sommige vragen dulden geen antwoord. Zij leggen alleen een angst bloot die zo diep zit, dat je met woorden nooit iemand de geruststelling kan geven waar hij naar snakt. Volgens mij was dat zo'n vraag. Ik zweeg met ogen tot de rand gevuld met de zekerheid die ik voelde. Wachten zou ik.

Naast elkaar hebben wij geleefd, in huis en op het land, aan tafel en in bed. Je opa stond voor de klas in de dorpsschool en in de lange nachten werden woorden van passie en schoonheid tot gedichten geregen. Dit bracht behalve troost en inspiratie echter weinig brood op tafel. Gelukkig ben ik zelf het liefst in de weer met allerlei karweitjes van vroeg tot laat. Efrain gaf mij de vrijheid om te ondernemen en negeerde de blikken en commentaren die hem horens probeerde aan te praten. Zo leerde ik wonderen te verrichten met het huishoudgeld. Ik maakte mij zelf onmisbaar bij de dorpelingen met verschillende diensten. Nooit vroeg ik een tegenprestatie, maar ook nooit kwam ik met lege handen thuis. Pas toen ik met de opbrengsten van mijn uienoogst een *camioneta* kocht, een kleine versleten vrachtauto, zodat ik de oogsten van andere boeren kon opkopen om ze op de grote markt in de stad voor een hogere prijs te verkopen, werd je opa wakker. Daar ging zijn vrouw niet in haar eentje naar toe! Nou, dan maar samen, hè, antwoordde ik kalm. Zo kwam het dat wij ons een redelijk vermogen hebben opgebouwd in de uienhandel.

Ja, we vertrouwden op elkaar, je opa Efrain en ik. 'De wereld ligt voor het grijpen', riep hij dan opgetogen en deed onze harten sneller kloppen wanneer hij vervolgde, 'want God heeft vaak een schop onder zijn almachtige kont nodig om onze wensen te vervullen!'. Erg streng zijn wij nooit geweest in ons geloof, maar ik heb het altijd goed met God kunnen vinden. Ik kan je verzekeren, *preciosa*, dat hij vaak naar ons mensenkinderen glimlacht om de creatieve oplossingen waarmee wij de dagen doorkomen.'

Ik lig onrustig in mijn wieg. Half in slaap voel ik hoe mijn hoofd van links naar rechts beweegt. Mijn kin steekt bij elke bocht omhoog alsof het mij uit de diepe oceaan van de slaap zal trekken. Er borrelt iets in mijn lichaam, het stijgt als een diepe behoefte uit mijn tenen, slingert een aantal keren woest door mijn buik en baant zich een weg door mijn keel: 'whaa!'. Dat is mijn hongerkreet. Het is tijd voor mijn nachtvoeding. Wanneer mama mij woordeloos optilt, bij haar onder de deken legt en haar overheerlijke tepel in mijn mond stopt, denk ik aan oma.

Gisteren vertelde zij dat opa zijn gedicht nooit heeft afgemaakt. Toch gingen zijn laatste woorden over zijn belofte die hij een mensenleven geleden had uitgesproken. Alsof Maria zelf aan zijn bed zat keek hij oma vol verrassing aan. 'Jij bent mijn gedicht', stelde hij met een voor hem ongekende zekerheid vast. 'Het leven naast jou is het gedicht geweest waar ik zo veel uren mee heb zitten worstelen en waar iedere verstekeling troost en schoonheid kon vinden. Jij zelf bent mijn belofte'. Voldaan en intens gelukkig verliet hij deze wereld met de ogen van mijn oma, die alle rust en liefde van de wereld in zich hadden, als laatste aanblik. En dat, zei oma, was een heel leven wachten waard.

Noot:

Jeannet Appelo schreef dit korte verhaal onder het pseudoniem Eva Appelo. Zij won daarmee de eerste prijs in een verhalenwedstrijd van Uitgeverij Vassallucci, de Kwakoe Literatuurprijs 2000.